

TAPAHTUMATUOTANTOA
KAMERAN TAKAA
TAPAHTUMAAVALOKUVAUKSEN OHJEISTUS

Kaisa Kinnunen
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon ko (210 op)
11/2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä(t) Kaisa Kinnunen	
Työn nimi Tapahtumatuotantoa kameran takaa – tapahtumavalokuvauksen ohjeistus	
Työn ohjaaja(t) Molla Walamies, Annamari Maukonen	Sivumäärä 38
Tiivistelmä <p>Toiminnallisen opinnäytetyöni aiheena on tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen laatiminen mediatuotantoalan toiminimelle. Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen ja toteutettu yhteistyössä toiminimi Valonationin kanssa.</p> <p>Opinnäytetyöni toiminnallinen pulma on, miten edistää tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan välistä yhteistyötä sujuvammaksi. Ratkaisuksi tähän toiminnalliseen pulmaan laadin tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen. Ohjeistuksessa käsittelen tapahtumavalokuvaukselle keskeisiä asioita. Ohjeistus on suunnattu valokuvaajille, jotka työskentelevät tapahtumissa ja tapahtumatuottajille, jotka palkkaavat projekteihinsa mukaan valokuvaajia.</p> <p>Tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen tavoitteena on tukea ja kehittää tapahtumavalokuvauspalveluja tarjoavaa toiminimeä. Lisäksi ohjeistus tukee tapahtumatuottajan ja palkatun tapahtumavalokuvaajan välistä yhteistyötä.</p>	
Asiasanat: Tapahtumavalokuvaus, tapahtumatuotanto, ohjeistus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Program in Cultural Management

ABSTRACT

Author(s) Kaisa Kinnunen	
Title Event production behind the camera - Formulating a guidance for event photography	
Tutor(s) Molla Walamies, Annamari Maukonen	Number of pages 38
Abstract <p>The purpose of this functional thesis is to construct an event photography guidance for a company in the media production industry. The topic for this thesis comes from real work life needs and is carried out in co-operation with Valonation company.</p> <p>The operational research question of this thesis is about how to improve the co-operation between the event photographer and the event producer. As a solution to this question I have formulated an event photography guidance. The guidance contains essentials topics of event photography. The guidance is targeted to photographers, who work at different events and to event producers, who need to hire photographers in their projects.</p> <p>The purpose of the event photography guidance is to support and advance a company what provides event photography services. Furthermore, the guidance should support in practice the co-operation between event producers and the hired event photographers.</p>	
Keywords: event photography, event production, guidance	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
1.1 Lähtökohdat ohjeistuksen laatimiseen	6
1.2 Toimeksiantajana Valonation	8
2 TAPAHTUMAVALOKUVAUS	9
2.1 Tapahtumavalokuvauksen määritelmä	9
2.2 Tapahtumavalokuvauksessa huomioitavat asiat	11
3 RAPORTOINTI OHJEISTUKSEN LAATIMISESTA	13
3.1 Ohjeistuksen laatiminen	13
3.2 Menetelmät	13
3.3 Ideoita ohjeistukseen aivoriihen avulla	15
3.4 Ammattivalokuvaajan näkemyksiä tapahtumavalokuvauksesta	16
3.5 Yhteenveto	19
4 TAPAHTUMAVALOKUVAUKSEN OHJEISTUS	21
4.1 Esipuhe	21
4.2 Ota tapahtumavalokuvaaja mukaan suunnitteluvaiheessa	21
4.3 Hinnoittele harkiten	23
4.4 Tutustu tapahtumapaikkaan etukäteen	24
4.5 Ideoi tilaajan kanssa, mitä kaikkea kuvattavaa tapahtumasta löytyy	25
4.6 Välineistö	25
4.7 Muista jälkihoito ja kiitokset	27
4.8 Muista valokuvaajan tekijänoikeudet	27
4.9 Markkinoi osaamistasi	29
4.10 Positiivisella asenteella pysyvät asiakassuhteet	31
4.11 Lähteet	32

5 ARVIOINTI	33
5.1 Menetelmien arviointi	34
5.2 Ohjeistuksen laatimisen haasteet ja ongelmat	35
6 LÄHTEET	37
7 LIITTEET	38
Liite 1. Haastattelukysymykset ammattikuvaajalle	38

1 JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena on laatia tapahtumavalokuvauksen ohjeistus. Ohjeistuksen laatiminen on toimeksianto mediatuotantoalan toiminimeltä Valonationilta. Idea lähti liikkeelle siitä, kun otin yhteyttä Valonationin omistajaan, valokuvaaja Katja-Maaria Kilposeen ja tapasimme hänen kanssaan opinnäytetyön aiheen ideoinnin merkeissä. Ideoimme millaisesta toiminnallisesta työstä Valonation toiminimelle olisi ajankohtaista hyötyä. Meillä molemmilla on paljon kokemusta tapahtumatuotannosta. Olen opintojeni aikana työskennellyt valokuvaustapahtuman tuottajana ja lisäksi oma kiinnostus valokuvaukseen motivoi tämän työn toteuttamiseen. Ideointiriihen pohjalta päädyin rajaamaan lopputyöni aiheeksi *tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen laatiminen*. Omien opinnollisten lähtökohtieni myötä pystyn tämän opinnäytetyön avulla tukemaan valokuvaus- ja mediatuotantoalan palveluja tarjoavaa Valonationia.

Opinnäytetyöni toiminnallinen ongelma on selvittää mitä kaikkea sekä tapahtumavalokuvaajan että tapahtumatuottajan tulee ottaa huomioon, kun lähdetään suunnittelemaan jonkin tapahtuman ammattimaista valokuvausta. Lähestyn aihetta sekä tapahtumavalokuvaajan että tapahtumatuottajan näkökulmasta. Työtäni motivoivat kysymykset siitä, mikä merkitys ammattimaisesti otetuilla valokuvilla on tapahtumatuotannossa ja mitä ammattimainen tapahtumavalokuvaus lopulta vaatii? Nämä kysymykset tulivat esille ensimmäisessä tapaamisessani toimeksiantajani kanssa.

Näiden kysymysten pohjalta lähdän työssäni miettimään vastauksia siihen, miten tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan välistä yhteistyötä voisi parantaa. Vastaukseksi tähän tutkimuskysymykseen rakennan työni produktiksi *Tapahtumatuotantoa kameran takaa* -ohjeistuksen. Ohjeistuksen tarkoituksena on toimia omanlaisena ohjenuorana tapahtumavalokuvauksessa ja tapahtumatuotannossa, johon palkataan mukaan ammattilainen valokuvaaja. Ohjeistuksesta selviää, mitä tekijänoikeudellisia asioita tulee tapahtumavalokuvauksessa ottaa huomioon, mitä erilaisia mahdollisuuksia voi valokuvauksella tuoda mukaan tapahtumatuotantoon ja mitkä toimenpiteet voisivat edistää sekä valokuvaajan että tapahtumatuottajan työtä.

1.1 Lähtökohdat ohjeistuksen laatimiseen

Kulttuurituotannon koulutukseni aikana olen ollut mukana monessa tapahtumatuotannossa. Kokemuksieni mukaan kulttuuritapahtumia järjestävät työntekijät harvoin ehtivät nauttia työnsä tuloksista tapahtumien aikana. Suurin osa varsinaisesta tapahtuma-ajasta kuluu järjestäjillä esiintymislavojen takana, puhelimessa kysymyksiin vastaillessa, toimiston seinien keskellä työskennellen ja tapahtumapaikoilta toisiin juostessa. Kiireen ja työmäärän takia järjestäjän on vaikea havainnoida järjestämäänsä tapahtumaa kokonaisuutena samalla tavalla kuin esimerkiksi yleisö, jolle tapahtuma on tyystin toisenlainen kokemus. Palaute ja yleisön kokemukset tapahtumasta ovat järjestäjille tärkeitä. Järjestäjät kuulevat mielipiteitä joko satunnaisina kommentteina tai palautekyselyjen kautta.

Satunnaiset kommentit eivät kuitenkaan välitä palautetta järjestäjille samalla tavalla kuin dokumentaariset valokuvat. Tapahtumasta otetut valokuvat välittävät paljon sellaista sanatonta informaatiota, mitä kirjallinen tai suullinen palaute ei välttämättä kykene välittämään tai sellaista informaatiota, joka ajan kuluessa ilman kuvia unohtuisi kokonaan. Laadukkailla valokuvilla ja ammatti-valokuvaajan taidoilla voidaan tallentaa lähes mitä tahansa tapahtumasta: onnistuneita ja epäonnistuneita hetkiä, ihmisten reaktioita, tunnelmaa, säätä ulkona, ohjelmanumeroita, vieraita, tapahtuman järjestäjiä työssään, pieniä piristäviä yksityiskohtia lavastuksessa, joihin on kulutettu valtava määrä luovuutta ja taitoja.

Monipuolinen kuvamateriaali tapahtumasta voi olla tärkeää tapahtumalle. Laadukkaat kuvat avaavat yleisölle mielikuvaa tapahtumasta, kun huonot kuvat puolestaan esimerkiksi mainoksessa voivat vaikuttaa negatiivisesti ohikulkijoiden päätökseen osallistumisesta tapahtumaan. Onnistuneita tapahtumakuvia voidaan käyttää esimerkiksi tehokeinona apurahahakemuksissa, sponsorien metsästyksessä tai kuvat voidaan liittää materiaaliksi omaan työportfolioon. Tapahtumavalokuvaus voi tuottaa kuvia yleisölle myös puhtaasti viihdetarkoitukseen. Työkaluina käytetyt valokuvat puolestaan toimivat historiikin kaltaisena tietopakettina uusille työntekijöille. Laajasta kuvamateriaalipaketista on etua myös seuraavan vuoden tapahtuman

suunnittelussa.

Kulttuuritapahtumien merkitystä, sisällön kirjoa, saavutuksia ja elämyksellistä hyötyä ihmisille on vaikeaa todistaa taloudellisin mittarein. Laadukkailla valokuvilla näitä tapahtumien tarjoamia hyötyjä voidaan kuitenkin tallentaa konkreettiseksi arvokkaaksi materiaaliksi, jolla voi todistaa dokumentaarisin keinoin, miten ihmiset ovat tapahtumassa viihtyneet ja mitä tapahtuma on yleisölle todellisuudessa tarjonnut.

Valokuvat voivat parhaimmillaan olla merkittävä tekijä talouden rakentamisessa kun halutaan vakuuttaa rahoittajia ja yhteistyökumppaneita tapahtuman toimivuudesta ja merkityksellisyydestä. Lisäksi, jos mietitään visuaalisuuden ja valokuvien merkitystä markkinoinnissa, esimerkiksi imagon rakentajana, valokuvien laatuun ja ammattilaisvalokuvaajan palkkaamiseen kannattaa panostaa taloudellisesti. Valokuvaamisesta tietämättömän voi kuitenkin olla vaikea hahmottaa sitä, mitä kaikkea työtä vaaditaan, jotta kuvista saadaan käyttökelpoisia ja laadukkaita. Näissä tapauksissa ei välttämättä osata arvostaa valokuvaukseen tarvittavaa aikaa ja työmäärää, mitkä kuitenkin ovat tärkeitä tukipilareita laadukkaiden valokuvien luomiseen.

Laadukkaat, tapahtumasta otetut valokuvat eivät ole ainoastaan tapahtumanjärjestäjälle eduksi, vaan niistä hyötyvät myös tapahtumassa esiintyvät taitelijat. Parhaimmillaan tunteita herättävä valokuva voi nostaa tuntemattomamman esiintyvän taitelijan suuren yleisön tietoisuuteen. Esimerkiksi 1980- ja 90-luvulla suureen suosioon noussut tanssitaiteilija Jorma Uotinen on ollut aikoinaan yksi valokuvatuimmista tanssitaitelijoista (Rauhamaa 1997, 217). Hänen julkista imagoaan on väritetty puhtaasti taiteellisilla valokuvilla. Uotisesta on otettu runsaasti myös valokuvia ilman sen kummempia taiteellisia tarkoituksia. Hänen tapauksessaan laadukkaiden ja jopa taiteellisten kuvien ja median yhteistyö on luonut hänestä suuren tähden tanssitaidealalle. Laadukkailla valokuvilla on siis ollut suuri merkitys hänen uralleen. (emt.)

Usein puhutaan, että kaikki julkisuus on hyväksi. Tähän vastalauseena todettakoon, että pahimmassa tapauksessa huolimattomasti otetut huonot

valokuvat voivat vaikuttaa merkittäväinkin negatiivisesti esiintyjien maineeseen (emt). Työkokemuksieni perusteella tapahtumatuottajan vastuulla on, että tapahtumassa esiintyvät taiteilijat pääsevät paitsi estradilla, mutta myös heistä otetuissa valokuvissa esiintymään edukseen. Edustavat valokuvat taiteilijoista ja heidän taideteoksistaan ovat myös tapahtumatuottajan etu.

1.2 Toimeksiantaja Valonation

Valonation on oululaisen Katja-Maaria Kilponen perustama toiminimi, jonka pääasiallinen tarkoitus on tarjota valokuvauspalveluja. Vastaisuudessa Kilponen haluaisi tarjota toiminimellään myös mediatuotantoalan palveluja. Valonationin valokuvauspalveluihin kuuluvat muun muassa muotokuvaus, AV-tuotantojen making of -kuvaukset, bändiesiintymisien kuvaus, yritysjuhlien, häiden, hautajaisten, kastejuhlien, valmistujaisten ja monien muiden tapahtumien dokumentointikuvaus. Valokuvauspalvelut on suunnattu yrityksille, yhteisöille ja yksityisille. (Kilponen 2009b.)

Kilponen päätti aikoinaan perustaa oman toiminimen, jotta voisi ottaa askeleen harrastusvalokuvauksesta eteenpäin ja tarjota valokuvauspalveluja ammattimaisemmalla otteella sekä laskuttaa asiakkaita virallisen tahon, tässä tapauksessa toiminimen kautta. Toistaiseksi Valonationin tarkoitus on tuottaa sen verran tuloja, että tulot kattavat ensimmäiset investoinnit kuvausvälineistöön ja toimitilojen kehittämiseen. Tavoitteena Valonationilla on kasvattaa toimintaansa niin, että toiminimelle pystytään hankkimaan laajempaa kuvauskalustoa ja mahdollisesti ammattitasoista kuvankäsittelyosaamista.(emt.)

Pyrin tarjoamaan Valonationille tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen laatimisella tietopakettin, joka tarjoaa paitsi tekijänoikeudellisia muistisääntöjä, mutta myös inspiraatiota, itsetietoisuutta ja ideoita itse työntekoon.

2 TAPAHTUMAVALOKUVAUS

2.1 Tapahtumavalokuvauksen määritelmä

Määritelmää tapahtumavalokuvaus käytetään yleisesti valokuvauspalveluja tarjoavien yritysten markkinointikanavissa, kuten esimerkiksi yritysten www-sivuilla. Näissä yhteyksissä tapahtumavalokuvauksella yleensä tarkoitetaan hääjuhlien, hautajaisten, valmistajaisten, yritysjuhlien ja muiden tapahtumien dokumentaarista valokuvaamista. Myös sana dokumentaarinen valokuvaus esiintyy usein näiden samojen www-sivujen yhteydessä, jossa puhutaan tapahtumavalokuvaamisesta. Sanalle tapahtumavalokuvaus ei löydy tarkkaa määritelmää löytämästäni lähdekirjallisuudesta, mutta sen sijaan dokumentaarista valokuvauksesta puhutaan enemmän. Määritelmiä dokumentaarille valokuvaukselle löytyi runsaasti. Valokuvausta edistävä Profotos www-sivuston määrittelyn mukaan dokumentaarinen valokuvaus on sosiaalisen ja poliittisen tilanteen tallentamista tiedon välittämiseksi valokuvia ottamalla (Profotos 2009). Arthur Rothsteinin (1986, 1) määrittelee sanan dokumentaarinen seuraavin sanoin:

"Sana dokumentaarinen kuvailee tyyliä ja lähestymistapaa. Monia korvaavia sanoja on ehdotettu dokumentaarisen tilalle, kuten realistinen, faktuaalinen tai historiallinen, mutta mikään niistä ei välitä sitä syvää arvostusta totuudelle ja halulle luoda aktiivisia tulkintoja maailmasta missä elämme, mikä on dokumentaarinen perinne."

Sana dokumentti tulee latinankielisestä sanasta *docure*, mikä tarkoittaa opettamista. Rothsteinin mukaan dokumentaarisen valokuvan tehtävä on enemmän kuin välittää tietoa. Dokumentaarinen valokuva esittää valokuvan katsojalle jonkin yhteiskunnan näkökulman, missä totuus pääsee näkyville. Dokumenttivalokuvaajissa Rothstein näkee keskenään samankaltaisia piirteitä, ja nämä piirteet mielestäni pätevät myös tapahtumavalokuvaajiin. Rothsteinin mukaan dokumenttivalokuvaajat ovat uteliaita, mutta objektiivisia. He etsivät voimakkaalla tiedonhalulla luonteen ja tapahtuman ydintä. Heidän tehtävänä on paljastaa totuus, mitä he valokuvauksen kautta tarkastelevat ja tutkivat. (emt., 53.) Tapahtumatuottajan näkökulmasta nämä piirteet ovat tärkeitä myös tapahtumavalokuvaajalle. Tapahtumavalokuvaajalta vaaditaan myös kiihkeää uteliaisuutta ympärillä tapahtuviin asioihin ja objektiivisuutta totuudenmukaisten

valokuvien ottamiseen.

Mielenkiintoinen määritelmä dokumentaariselle valokuvalle löytyi myös Katri Saukonpään tutkintotyössä, jossa hän lainaa Beth Lazroen näkemystä:

"Dokumentaarinen valokuva esittää katsojalleen pettämättömän todellisuuden kuvatusta objektista. Katsojan kannalta dokumentaarisessa kuvassa kommunikoinnin tulisi olla katsojan ja objektin välinen, ei kuvaajan ja objektin välinen. Dokumentaarisen kuvan ei siis tulisi ilmaista kuvaajan mielipidettä". (Saukonpää 2006, 14.)

Vaikka tapahtumavalokuvaukselle ei löytynyt suoraa määritelmää, näen nämä dokumentaarisen valokuvauksen määritelmät omanlaisenaan kattomääritelmänä tapahtumavalokuvaukselle, koska niistä löytyy samankaltaisia piirteitä. Tapahtumavalokuvaajan tehtävä on tallentaa järjestetyssä tapahtumassa yleisön, esiintyjien ja koko puitteiden keskellä syntyvät tapahtumat. Tapahtumavalokuvaajan tehtävänä on myös kuvata tapahtumaa todenmukaisesti, jonka perusteella tapahtumavalokuvauksella ja dokumentaarisella valokuvauksella on lähtökohtaisesti samat tavoitteet. Nämä tapahtumavalokuvaamiselle ja dokumentaariselle valokuvaamiselle yhtenäiset piirteet tulevat esille kaikissa edellä esitellyissä määrittelyissä.

Tapahtumavalokuvaus on kuitenkin varsin laaja käsite ja mielestäni sitä voidaan määrittellä moninaisemmin, kuin ainoastaan dokumentaarisella valokuvauksella. Tapahtumavalokuvaaja voi pyrkiä ottamaan myös kuvia, joiden tarkoitus on enemmän kuin pelkkä dokumentaarinen otos. Valokuvaa voidaan haluta käyttää esimerkiksi uutiskuvana tiedottamisessa tai tehokeinona markkinoinnissa, jolloin kuvan sisällöstä halutaan dynaamisempi ja tunteita herättävä.

Se, mitä tapahtumavalokuvaus on, riippuu siis siitä, mihin tarkoitukseen kuvat suunnitellaan otettavan. Onko kuvat tarkoitettu tehokeinoksi tiedotteeseen tai apurahahakemukseen vai halutaanko tapahtumaa dokumentoida sellaisenaan, aitona ja rehellisenä, niin kuin se kameran linssin läpi näyttäytyy? Tapahtumaa varten kuvia voidaan ottaa myös tuotannollisteknisestä näkökulmasta. Tällöin valokuvia käytetään työvälineenä. Ennakkoon otettu valokuva esimerkiksi tilasta, jossa tapahtuma järjestetään, auttaa tilankäyttösuunnittelussa. Tällöin kuvan käyttötarkoitus on olla työkaluna, informaation lähteenä, josta selviää esimerkiksi seinien väri, pistokkeiden paikka, esiintymislavan paikka, katsomon

koko suhteessa tilaan ja muita järjestelyjen kannalta olennaisia yksityiskohtia.

2.2 Tapahtumavalokuvauksessa huomioitavat asiat

Seuraavaksi esittelen tapahtumavalokuvaukseen liittyviä piirteitä, jotka nousivat lähdekirjallisuudesta ja teemahaastattelusta esille tärkeimpinä huomioitavina asioina. Lähtökohtana tapahtumavalokuvaamisessa on valokuvaajan ja tapahtumatuottajan yhteisten tavoitteiden ja aikataulun määrittäminen. Sekä tapahtumatuottajan, että valokuvaajan tulee keskustella siitä, miksi tapahtuma järjestetään ja minkälainen tapahtuman luonne on. Näitä perusasioita on tärkeää määritellä, koska ne selventävät valokuvaustyön tavoitteita jo varsin pitkälle. (Folsom & Goodridge 2009, 23-24.)

Tapahtumavalokuvauksen onnistumisen kannalta on olennaista, että valokuvaaja ja tapahtumatuottaja keskustelevat käyttötarkoituksesta. Kuvien käyttötarkoituksen selventäminen helpottaa huomattavan paljon valokuvaajaa suunnitteluvaiheessa. Suunnitteluvaiheessa kuvien käyttötarkoitus, kuvattava kohde ja olosuhteet määräävät hyvinkin pitkälle minkälaista välineistöä valokuvaaja tulee tarvitsemaan ja minkä tyyliä valokuvia valokuvaaja tulee ottamaan. Perusteellisella ja huolellisella suunnittelulla vältetään jälkivaiheessa turhilta väärinymmärryksiltä. Tämän vuoksi myös tapahtumatuottajan kannalta on tärkeää pohtia etukäteen, mihin tarkoituksiin valokuvia halutaan käyttää tapahtumatuotantoprosessissa. Riskitilanteiden välttämiseksi valokuvaajan ja tapahtumatuottajan kannattaa sopia yhteistyön yksityiskohdista, aikataulusta sekä mahdollisista valokuvankäyttö- ja muokkausoikeuksista kirjallisella sopimuksella.

Ennakkosuunnitteluvaiheessa on mietittävä sitä halutaanko tapahtuman hetket tallentaa dokumentaarisin keinoin sellaisena kuin ne ovat, monimutkaisina ja rikkaina tiedonlähteinä, vaan pyritäänkö kuvalla mainostamaan dynaamisesti hyvää tunnelmaa tai tiettyä piirrettä tapahtumasta. Erilaisten roolien ottaminen on haasteellista, mutta samalla se nimenomaan on ammattitaidon perusta tapahtumavalokuvauksessa. Esimerkiksi dokumentaarisisessa valokuvauksessa ihmisiä ei tarvitse ohjata, kuten studiokuvauksessa täytyy.

Tapahtumavalokuvauksessa kannattaa lähestyä tapahtumavalokuvaamisen työtehtäviä myös omien ammatillisten etujen näkökulmasta. Tapahtumissa valokuvaaminen on hyvä mahdollisuus markkinoida omaa osaamista alan ihmisille, verkostoitua ja hankkia mahdollisia uusia asiakkaita. Laadukkaat valokuvat edustavat ja tuovat markkinoinnillista etua paitsi tapahtumatuottajan, mutta myös valokuvaajan ja esiintyjien näkökulmasta. (Folsom & Goodridge 2009, 14.)

Yksi olennaisimmista tapahtumavalokuvaukseen liittyvistä asioista, mitä tapahtumatuottajan tulee miettiä on valokuvauksen tekijänoikeudet. Ammattimaiseen tapahtumatuotantoon kuuluu kunnioittaa valokuvaajan tekijänoikeuksia ja huomioida valokuvaajan tekijänoikeuksiin kuuluvat levitykselliset ja taloudelliset oikeudet. Sekä tapahtumatuottajan että valokuvaajan ammattiin liittyy tärkeänä osana sopimuskäytäntöjen hallitseminen. Perusteellisten sopimuksien laatiminen ja sopimuskäytäntöjen kunnioittaminen varmistavat, että osapuolet voivat keskittyä itse työskentelyyn, eikä ylimääräisiä epäselviä ongelmatilanteita tulee vastaan itse tapahtuman aikana.

Yhdenmukaisen aikataulun laatiminen ja työmäärän arvioiminen edesauttaa tapahtumavalokuvauksen sujuvuutta. Kun itse kuvaustilanne on ennakkoon suunniteltu perusteellisesti ja tekniset puitteet selvitetty, voi valokuvaaja itse kuvaustilanteessa keskittyä kuvaamiseen ja vuorovaikutukseen ihmisten kanssa. Positiivinen asenne ja luonnollisuus tulisi löytyä jokaisen valokuvaajan luonteenpiirteistä. Positiivisuudella ja aidoilla tunteilla myös edesautetaan asiakassuhteiden pysyvyyttä. (Folsom & Goodridge 2009, 9.)

3 RAPORTOINTI PRODUKTIN LAATIMISESTA

3.1 Ohjeistuksen laatiminen

Tässä raporttiosuudessa syvennyn kertomaan miten toiminnallisen opinnäytetyöni produkti syntyi ja arvioimaan kuinka produktin toteutus onnistui. Työni produktiosuus oli tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen laatiminen. Tutkimuksellisena pulmana oli, miten luoda linkki tapahtumatuottajan ja tapahtumavalokuvaajan välille. Pulmaan lähdin rakentamaan ratkaisua laatimalla ohjeistuksen, josta olisi hyötyä sekä tapahtumaa kuvaavalle valokuvaajalle, että itse tapahtumatuottajalle, joka haluaa palkata ammattikuvaajan. Ohjeistuksen sisältö rakentui toiminnallisten menetelmien, teemahaastattelun ja aivoriihen, pohjalta kerättyihin tietoihin.

3.2 Menetelmät

Toiminnallisessa opinnäytetyössä aineistonkeruuseen käytettäviä menetelmiä on vähemmän kuin laadullisessa tutkimuksessa (Vilka & Airaksinen 2003, 56). Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellinen toteutustapa on väljempi. Toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, jolla materiaali laaditaan esimerkiksi oppaaseen. Myöskään tutkimuskäytäntöjen analysointi ei ole yhtä tarkkaa ja järjestelmällistä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 56-57.)

Tietoa voidaan toiminnallisessa opinnäytetyössä hankkia esimerkiksi konsultaatiolla tai haastattelemalla alan asiantuntijoita. Haastatteluaineisto toimii tällöin lähdemateriaalina. Konsultaatiota on myös tietojen tarkistaminen asiantuntijalta. (Vilka & Airaksinen 2003, 58.) Tämän opinnäytetyön produktin laatimiseen käytin hyödyksi tapahtumavalokuvauksesta kertovaa lähdekirjallisuutta, sekä toiminnallisina tutkimusmenetelminä aivorihtä ja teemahaastattelua. Näiden menetelmien pohjalta olen rakentanut varsinaisen produktin eli tässä tapauksessa tapahtumavalokuvauksen oppaan. Seuraavaksi käyn läpi, mitä käyttämäni toiminnalliset menetelmät aivorihti ja

teemahaastattelu käytännössä ovat.

Aivoriihi

Aivoriihi on menetelmänä ideointipohjainen istunto. Aivoriihi on nopea ja lyhytaikainen tiedonkeruumenetelmä, jonka avulla pieni ryhmä ihmisiä voi tuottaa lyhyessä ajassa paljon erilaisia ideoita. (Harisalo 1988, 14-15.) Aivoriihimenetelmää ohjaavat sen säännöt ja luovan työskentelyt perusnormit, jotka toimivat perustana aivoriihimenetelmän toimivuudelle (emt.).

Ensimmäisen perussäännön mukaan kaikki kritiikki on aivoriihessä kiellettyä. Toinen sääntö määrittelee osallistujien ainoaksi tehtäväksi ideoiden tuottamisen. Tavoitteena on ideoiden määrä, ei niinkään laatu. Kolmannen perussäännön mukaan aivoriihessä tulee yhdistellä, risteyttää ja kehitellä toisten esille tuomia ideoita eteenpäin. Lisäksi aivoriihessä tulee suosia vilttejäkin ideoita neljännen perussäännön kannustamana. Viides sääntö ohjaa osallistujia pyrkimään hyvän olon tunteeseen, vapautuneisuuteen, nauruun ja pelkämättömyyteen ideavirran synnyttämiseksi. (Harisalo 1988, 16-17.)

Harisalon (1988, 18) mukaan aivorihi prosessin eteneminen voi jakaa seuraavaan vaiheisiin:

1. Ongelman asettaminen
2. Ongelman uudelleenarviointi
3. Ongelman lopullinen valinta
4. Lämmittelyideointi
5. Varsinainen aivoriihi
6. Aivoriihen päättäminen

Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on välimuoto lomakehaastattelulle ja strukturoimattomalle haastattelulle. Teemahaastattelulle on tyypillistä, että kysymykset ovat ennalta määrättyjä, mutta kysymyksiä ei ole lyöty lopullisesti lukkoon. Haastattelun

aikana haastattelija voi vaihdella esimerkiksi kysymysten järjestystä, eikä vastauksia ole sidottu valmiisiin vastausvaihtoehtoihin. Teemahaastattelussa haastateltavalla on vapaus vastata kysymyksiin omin sanoin ja vapaammin kuin lomakehaastattelussa. (Hirsijärvi & Hurme 2006, 47.)

Valitsin teemahaastattelun, koska tiedossani olivat aiheen rajauksen perusteella ne valmiit teemat, joista halusin lisätietoa. Halusin samalla pitää haastattelun avoimena uusille ideoille ja vapaammille vastauksille. Teemahaastattelussa ei kuitenkaan voida vastata kysymyksiin täysin vapaasti, kuten esimerkiksi syvähaastattelussa, vaan teemahaastattelussa edetään ennalta määrättyjen teemojen pohjalta (Hirsijärvi & Hurme 2006, 48).

3.3 Ideoita ohjeistukseen aivoriihen avulla

Aivoriihen tarkoituksena oli selvittää tyypillisiä haasteita liittyen tapahtumakuvaukseen. Aivoriiehen osallistui kolme harrastajavalokuvaaja, jotka ovat osallistuneet vähintään yhden tyyppisten tapahtumien kuvaamiseen, tässä tapauksessa häiden kuvaamiseen. Aivoriihi jaettiin neljään osaan: tapahtumakuvaus ja sen suunnittelu ennen tapahtumaa, tapahtumakuvaus tapahtuman aikana, tapahtumakuvaus tapahtuman jälkeen, sekä muut mahdolliset aiheet. Seuraavaksi esittelen pääpiirteittäin ne haasteet ja asiat, joita tulisi tapahtumavalokuvauksessa ottaa aivoriihen osallistujien mielestä huomioon. Tärkeäksi todetut asiat on sisällytetty tarkemmin varsinaiseen produktiosioon.

Suunnittelu ennen varsinaista tapahtumaa -osio sai aikaan selkeästi eniten huomiota. Ennen tapahtumaa on selkeästi tarvetta suunnitella ja sopia tapahtuman kuvaamisesta yhdessä tapahtumajärjestäjän kanssa. Asiakkaan kanssa tulisi käsitellä esimerkiksi seuraavia asioita: mihin eri tarkoituksiin valokuvia tapahtumassa otetaan, millaista valokuvaustyyliä halutaan, kuinka kauan tapahtumaa kuvataan ja mistä asioista asiakas erityisesti toivoo kuvia otettavan. Lisäksi molempien osapuolten on hyvä ymmärtää, minkälaisella panostuksella projektiin lähdetään, eli luodaan yhteisymmärrys käytettävästä ajasta projektiin sisältäen arviot suunnittelutyöstä, varsinaisesta kuvaustyöstä

sekä jälkityöstä. Valokuvaajan on lisäksi hyvä tutustua tulevaan paikkaan ja kuvausolosuhteisiin.

Tapahtuman aikana täytyy tapahtumavalokuvaajalla olla selkeä käsitys hänen paikastaan kuvaustilanteessa: onko kuvaaja selkeästi kuvaajan roolissa vai onko kuvaaja esimerkiksi yksi tapahtumaan osallistujista. Kuvaajan täytyy pysyä selvillä mahdollisista muutoksista alkuperäisiin aikatauluihin, mutta samalla kuvaajan täytyy pystyä eläytymään tilanteisiin sellaisina kuin ne tulevat vastaan. Tapahtui tapahtumassa mitä tahansa, kuvaajan täytyy muistaa loppupelissä kuitenkin olla objektiivinen kuvaaja.

Tapahtuman jälkeen kuvaajalla ja tapahtumajärjestäjällä täytyy olla yhteisymmärrys siitä, missä muodossa ja millä aikataululla kuvat toimitetaan asiakkaalle. Tarpeen vaatiessa kuvat täytyy jälkikäsitellä kuten ennakkoon on sovittu. Kuvamateriaalia läpikäydessä on hyvä pitää raakamateriaali eheänä, eikä tuhota huonoja kuvia, koska niillekin mahdollisesti voi olla käyttöä myöhemmin eri käyttötilanteessa.

Esille tuli myös ajatuksia miten toimia kun tapahtuma ei menekään niin kuin on suunniteltu tai jotain epätoivottua tapahtuu. Tällöin kuvaajalla täytyy olla tietynlaista pelisilmää ja hienovaraisuutta tehdessään päätöksiä, kuvaako hän myös nämä epätoivotut hetket.

3.4 Ammattivalokuvaajan näkemyksiä tapahtumavalokuvauksesta

Teemahaastattelun tarkoituksena puolestaan oli selvittää ammattivalokuvaajan näkemyksiä ja kokemuksia tapahtumavalokuvauksesta. Teemahaastattelun kohteena oli valokuvaaja Katja-Maaria Kilponen, joka on valokuvannut useissa erilaisissa tapahtumissa: yritystilaisuuksissa, työpajoissa, häissä, av-tuotannoissa, festivaaleilla, keikoilla, levyjulkaisutilaisuudessa, jopa sairaalaympäristössä järjestetyissä pienissä tapahtumissa.

Teemahaastattelussa olin valmistellut etukäteen 10 kysymystä tapahtumavalokuvaukseen liittyen, jotka kävin läpi Kilposen kanssa

haastattelutilanteessa (liite 1.). Seuraavaksi kerron pääpiirteittäin mitä ideoita, kokemuksia ja näkemyksiä haastattelussa nousi esille.

Ammattimaisesti otetut kuvat merkitsevät tapahtumalle Kilposen mielestä samaa kuin esimerkiksi www-sivut. Tapahtuma ilman valokuvia on kuin tapahtuma ilman www-sivuja. Kilposen mukaan on kuitenkin parempi markkinoida ilman kuvia kuin luoda mielikuvaa tapahtumasta huonoilla kuvilla. Kuvat toimivat siis ikään kuin käyntikortteina. Laadukkaat valokuvat ovat tärkeitä tapahtumalle myös siinä määrin, että suuria julisteita ja mainoksia ei pystytä teettämään kuin hyvälaatuisista kuvista. Sen sijaan www-sivuille riittää heikompileatuisetkin kuvat, kuten kännykkäkameroilla ja taskukameroilla otetut kuvat.

Haastattelussa nousi esille Kilposen näkemyksiä siitä, mitä ammattimainen valokuvaus vaatii. Ammattimainen valokuvaus vaatii hyvän, tarpeita palvelevan kaluston. Tarvitaan myös teknistä osaamista käyttää kalustoa, sekä näkemystä käyttää näitä teknisiä taitoja ottamaan juuri sellaisia kuvia kuin on suunniteltu. Pelkkä tekninen osaaminen ei siis riitä. Kilposen mukaan ammattilaiskuvaajan tunnistaa siitä, että häneltä löytyy sosiaalisia taitoja. Sosiaaliset taidot ovat pohjana myös sille, että valokuvaaja saa esimerkiksi valokuviaan myydyksi. Hyvillä vuorovaikutustaidoilla saadaan hankittua myös uusia asiakkaita helpommin ja ylläpidettyä asiakassuhteita pitkään. Hyvä kuvaaja osaa kuunnella asiakasta ja hänen toiveitaan, sekä samaistua erilaisten tapahtumien luonteeseen ja ottaa tapahtumista niiden itsensä näköisiä valokuvia.

Kilponen kaipaa tapahtumatuottajilta lisää arvostusta ja panostusta valokuvaajien arvokkaaseen työhön.

”Monesti, ei aina, mutta hyvin monesti valokuvia halutaan ja tarvitaan, mutta valokuvauksen taustalla olevaa vuosien kokemusta ja ammattitaitoa ei osata arvostaa tarpeeksi. Ei ymmärretä työmäärään laajuutta, eikä sitä kuinka paljon loppuen lopuksi kuluu aikaa valokuvien jälkityöskentelyyn.”

Valokuvaajan työ ei lopu siis kuvien ottamiseen, vaan jälkihoito on yksi raskaimmista vaiheista valokuvaustyössä. Siihen tarvitaan paljon aikaa ja työtä. Kilponen toivoo alalta asennemuutosta. Kilponen pohti myös syitä arvostuksen murenemiseen:

”Nykyään kännykkäkamerat, digipokkarit ovat kaikilla. Kuvaaminen on

niin arkipäiväistynyt, että siitä on arvostusta karissut pois, eikä ehkä enää tulla ajatelleeksi sitä, minkälaisen kuvan saa otettua kuka tahansa peruskameralla verraten sitten siihen, että kuva otettaisiin ammattilaiskameralla."

Kilposen mukaan on ymmärrettävää, että kulttuuritapahtumilla ei aina ole rahaa palkata ammattikuvaajaa. Tapahtumatuottajilla on taloudelliset resurssit, joissa pitää pysyä. Kilponen kuitenkin toteaa, että jos tapahtumalle halutaan hyvä imago, niin laadukkaat kuvat ovat todella tärkeitä.

Kilposelta löytyy paljon kokemuksia tapahtumavalokuvaamisesta, sekä hyviä että huonoja. Osa kokemuksista kertoo, että jotkut tapahtumat osaavat arvostaa tapahtumavalokuvauksen merkitystä ja näkevät vaivaa sen laadun takaamiseen. Kilponen esimerkiksi on kerran saanut tehtäväksi kuvata tapahtumasta ne asiat, jotka ovat huonosti. Näiden kuvien tavoitteena oli puhtaasti tapahtuman kehittäminen. Tapahtumajärjestäjät olivat arvelleet, että kun tapahtuma on järjestetty kesällä ja uudesta tapahtumasta keskustellaan taas seuraavana talvena, on tässä vaiheessa muistot jo haalenneet. Tämän vuoksi valokuvia tarvitaan muistityökaluiksi ja todistusaineistoksi arviointiin siitä, mitä seuraavassa tapahtumassa voidaan tehdä paremmin. Kun valokuvataan esimerkiksi tapahtuman eri alueita ja ihmistungoksia tietyissä paikoissa, voidaan seuraavassa tapahtumassa kehittää näihin huonosti järjestettyihin asioihin liittyviä järjestelyjä paremmaksi. (Kilponen 2009a.)

Haasteelliseksi Kilponen mainitsi tapahtumavalokuvauksessa oman työn hinnoittelun. Alalla on hänen kokemuksensa mukaan todella paljon vaihtelua hinnoittelussa. Lisäksi hänen kokemuksensa mukaan tapahtumilla on harvoin varattu rahaa valokuvaajaa varten. Hän näkee vapaaehtoistyöllä ja talkootyöllä suuren merkityksen, mutta asiassa piilee hänen mielestään myös sudenkuoppa: *"Valokuvaajalle harvoin maksetaan palkkaa, edes pientä korvausta, saatikka täyttä palkkaa, mikä on määriteltä ammattiliitossa valokuvaajien minimipalkaksi."* Kilponen toivoo siis asennemuutosta tässäkin suhteessa.

Tärkeänä valokuvaajan ja tapahtumatuottajan välisessä yhteistyössä Kilponen näkee suunnitteluvaiheen, mitä kuitenkin hänen kokemuksensa mukaan käytännössä harvoin ehditään toteuttamaan. Suunnitteluvaiheessa hänen mukaansa olisi hyvä lähtökohta tutustua tapahtumaan jo etukäteen, esimerkiksi

Internetin kautta Ennakkotutkimus viestii tilaajalle, että kuvaaja on aidosti kiinnostunut työtehtävästä ja tapahtumasta itsestään.

Suunnittelutapaamisessa olisi hyvä käydä läpi kuvien käyttötarkoitus ja se, että minkä tyyliä kuvia halutaan ottaa. Jos kuvat halutaan esimerkiksi tiettyyn mainokseen, voidaan kuvalle määritellä värimaailmallisia tavoitteita. Tärkeää on selvittää etukäteen myös se, että missä muodossa kuvat halutaan toimitettavan, miten kuvat toimitetaan ja minkälaisella aikataululla. Lisäksi pitää käydä läpi mitä välineistöä tarvitaan, kenen taholta välineet tulevat käyttöön ja tarvitseeko jotain uutta hankkia tai vuokrata. Tapahtumatuottajan tulee myös muistaa, että valokuvien jälkihoito vie paljon aikaa ja työtä. Kilponen sai esimerkiksi eräässä työtehtävässään 4000 kuvaa saldoksi, ja pelkästään niiden läpikäymiseen meni paljon aikaa. Kuvien karsimisen jälkeen aikaa tarvitaan vielä valittujen kuvien jälkikäsittelyyn ja levitykseen. Tapahtumavalokuvaajalta vaaditaan Kilposen mukaan pelisilmää, omatoimisuutta, rentoa luonnetta ja nopeutta reagoida ympärillä tapahtuviin asioihin. Kilponen korosti haastattelun aikana useasti sosiaalisten taitojen merkitystä. Pelkällä kalustolla ja teknisellä osaamisella ei tarjota ammattitasoista palvelua. Tarvitaan myös näkemystä ja hyviä vuorovaikutustaitoja asiakaspalveluun ja verkostoitumiseen.

3.5 Yhteenveto

Näiden menetelmien, aivoriihen ja teemahaastatteluiden tuloksien perusteella koostin opinnäytetyöni produktin, eli tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen. Aivoriihen kautta sain runsaasti ideoita ohjeistuksen sisältöä varten. Teemahaastattelu puolestaan toi ohjeistukseen ammattilaisvalokuvaajan kokemukset ja näkemykset vertailun kohteeksi. Lisäksi käytin lähdekirjallisuutta kolmantena lähteenä. Kaikkien kolmen osuuden perusteella nousi ilmi hyvin samankaltaisia ajatuksia, joita tulen käsittelemään ohjeistuksessa.

Ohjeistuksen kohderyhmäksi olen valinnut tapahtumavalokuvaajat ja tapahtumatuottajat, joten tekstin tyyli ja sisältö on suunnattu heille. Tuottamani produkti on tyypiltään ohjeistus, jolta vaaditaan toisenlaisia tekstuaalisia ominaisuuksia kuin varsinaiselta opinnäytetyöraportilta. Tässä

raporttiosuudessa käsittelin työn prosessia ja menetelmien käyttöä, kun taas ohjeistuksen teksti on suunnattu sen kohde- ja käyttäjäryhmälle. (Vilka & Airaksinen 2003, 65.)

4 TAPAHTUMAVALOKUVAUKSEN OHJEISTUS

4.1 Esipuhe

Tämä tapahtumavalokuvauksen ohjeistus syntyi osana opinnäytetyötäni syksyllä 2009. Ohjeistus on tehty yhteistyössä mediatuotantoalan toiminimen Valonationin kanssa. Ohjeistus on tarkoitettu tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan välisen yhteistyön virkistämiseen. Tässä ohjeistuksessa käsittelen niitä tapahtumavalokuvaukseen liittyviä seikkoja, jotka ovat olennaisia tapahtumatuotannon kannalta. Toivon, että tämä ohjeistus toimii tapahtumatuottajille ja tapahtumavalokuvaajille inspiraation lähteenä ja hyödyllisenä muistilistana sujuvaan ja ammattimaiseen työskentelyyn.

Valokuvaus on hyödyllinen ja monipuolinen työkalu tapahtumatuotannossa. Ammattivalokuvaajan palkkaaminen ja huolellisesti suunniteltu laadukkaiden valokuvien käyttö voivat parhaimmillaan edistää tapahtuman taloudellista kasvua ja markkinointia. Myös ammattivalokuvaajalle tapahtumat ovat herkullinen kohde löytää uusia potentiaalisia asiakkaita ja markkinoida omaa osaamista.

Ohjeistuksen syntymisestä haluan kiittää Valonationin Katja-Maaria Kilposta hyvästä yhteistyöstä ja harrastajavalokuvaajia, joiden käytännön työkokemus tapahtumavalokuvaamisesta rikastutti tämän ohjeistuksen sisältöä.

4.2 Ota tapahtumavalokuvaaja mukaan projektiin suunnitteluvaiheessa

Jotta koko tapahtumatuotantoprosessi saataisiin tallennettua valokuviksi mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja kuvia saataisiin erilaisiin käyttötarkoituksiin, tarvitaan tuotantoon mukaan valokuvaaja jo projektin alkuvaiheesta lähtien. Tapahtumatuottajan ja valokuvaajan kannattaa käydä läpi mahdollisimman varhain, mitä kaikkea tapahtumasta halutaan kuvata, mitä tarkoitusta varten kuvataan ja minkälaisia arvoja tapahtumasta halutaan tuoda esille. Valokuvaaja on tuottajalle tärkeä ja tehokas työntekijä, jota kannattaa käyttää hyödyksi mahdollisimman laajalti, olipa kyse apurahahakemuksesta,

tilasuunnittelusta, markkinoinnista tai omien muistojen keräämisestä.

Valokuvaajan kannattaa valmistautua jo ensimmäiseen tapaamiseen perusteellisesti. Valokuvaajan pitää pystyä heti kertomaan, mitä osataan tehdä, kauanko tarvitaan työskentelyyn aikaa, miten ja missä muodossa kuvamateriaali voidaan toimittaa, ja miten hinnoitella työ. Lisäksi kannattaa miettiä miten tekijänoikeuksien kanssa tarvitsee toimia. Sama valmisteluvaihe koskee myös tapahtumatuottajaa, joka on palkkaamassa valokuvaajaa. Tuottajan tulee pohtia jo etukäteen, mitä varten hän valokuvaajan haluaa palkata, minkälaisella aikataululla kuvaajan halutaan työskentelevän ja paljonko hänelle ollaan valmiita maksamaan. Taitojen suhde ajankäyttöön tulee tiedostaa jo etukäteen. Liian tiukkaa aikataulua kannattaa välttää. Hyvät ja laadukkaat valokuvat vaativat aina huolellisesta suunnittelusta ja paljon aikaa.

Suunnitteluvaiheessa tulee tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan käydä läpi, paljonko aikaa ja resursseja on suunniteltua tehtävää varten käytettävissä. Henkilön, joka ei tiedä valokuvauksesta, on todennäköisesti vaikea hahmottaa sitä, kuinka paljon aikaa valokuvaus kokonaisuudessaan vie. Aikaa tarvitaan paitsi suunnitteluun ja itse valokuvaamiseen, mutta huomattavan paljon myös kuvien jälkikäsittelyyn. Jokaisella valokuvaajalla on oma tyylinsä ja tahti valokuvien jälkikäsittelyssä, joka määräytyy kokemuksen, resurssien ja vaatimustason mukaisesti. Lisäksi suunnitteluvaiheessa tulee varmistaa, että kuvaajalla on tilat, tietokone ja muut tarvittavat välineet olemassa työn hoitamiseen. Yleisoletuksena on, että valokuvaajalta itseltään löytyvät välineet tehtävän hoitamiseen, mutta jos näin ei ole, välineistön hankkimisesta ja kaikista mahdollisista kustannuksista tulee sopia jo etukäteen tapahtumatuottajan kanssa.

Kaikki ihmiset eivät ole yhtä innostuneita valokuvauksesta ja sen suunnittelusta kuin valokuvaajat itse. Asiakkaat, jotka eivät tiedä juurikaan valokuvauksesta, eivät välttämättä osaa hahmottaa kaikkea sitä osaamista ja mahdollisuuksia, mitä valokuvaajalla on tarjota. Asiakkaiden perehdyttäminen ja innostaminen valokuvauksen suunnitteluun ja yksityiskohtiin voi olla varsin monimutkaista ja hankalaa. Jos asiakkaalla ei ole käsitystä siitä, kuinka paljon työtä, aikaa ja välineitä hyvien valokuvien ottaminen vaatii, ei asiakas välttämättä ole valmis

myöskään laittamaan aikaa, huomiota ja rahaa valokuvaajan palkkaamiseen niin paljon kuin laadukkaiden valokuvien saamiseksi tarvitaan. On siis varauduttava myös riskeihin, vastoinkäymisiin ja innottomuuteen tarkempaa suunnittelua ja panostusta kohtaan.

Valokuvaajan on helppo istuutua alas toisen valokuvaajan kanssa ja keskustella sujuvasti ja yksityiskohtaisesti valokuvista ja niiden yksityiskohtaisista tavoitteista. Heidän on keskenään helppo keskustella esimerkiksi siitä, halutaanko vaikka valokuvassa taustalla näkyvä vesisade näkymään kuvissa tarkkoina pisaroina vai sulavina sumuisina viivoina, joka tuo kuvaan omanlaistansa tunnelmaa. Valokuvaajaosapuolet varmasti ymmärtävät saman tien, mistä on kyse, mutta valokuvauksesta tietämättömän on vaikea samaistua ja visualisoida valokuvien tavoitteita näin yksityiskohtaisesti ja ammattisanastoa käyttäen. Yleensä asiakas tahtoo tietää vain hinnan ja sen, mitä tällä annetulla hintatarjouksella tullaan asiakkaalle tarjoamaan, jolloin muista asioista ei välttämättä olla edes kiinnostuneita.

Niin kuin missä tahansa ammatissa, myös valokuvauksessa ammattilaisilla on oma kielensä. Jo suunnitteluvaiheessa on osattava puhua erilaisten ihmisten kanssa eri tyyleillä ja erilaisella sanavarastolla. Liian aktiivisella ammattisanaston viljelemisellä asiakkaalle, joka ei ymmärrä valokuvauksesta, on varmasti epävarmuutta herättäviä seuraamuksia. Siksi asiakkaan kanssa tulee puhua yhteisellä selkokielellä jo suunnitteluvaiheesta lähtien, jotta kaikki osapuolet ymmärtävät yhteiset tavoitteet samalla tavalla.

4.3 Hinnoittele harkiten

Ennen työsuhteen aloittamista on tärkeää selvittää, paljonko työstä ollaan valmiita maksamaan. Aloittelevan valokuvaajan ei kannata pyytää työstään täyttä hintaa, mitä markkinoilla on tapana pyytää. Liian korkea hinnoittelu aloittelijan taitoja vastaan voi leimata aloittelevan valokuvaajan huonolla mielikuvalla pysyvästi. On tärkeää siis ymmärtää ja tiedostaa omien taitojen taso ja hinnoitella niiden mukaan tarjotut valokuvauspalvelut. Harkittu hinnoittelu kertoo ammattitaidosta ja alan tuntemuksesta. Monet täyttä hintaa

pyytävät ovat luultavasti tehneet uraansa usein jo kymmenien vuosien ajan ja näin ollen keränneet työllensä korkeampaa hintaa kokemuksen ja ammattitaidon karttuessa.

Hinnoittelussa kannattaa huomioida myös mahdolliset alueelliset kilpailijat. Esimerkiksi suurissa kaupungeissa valokuvauspalveluja on huomattavasti enemmän tarjolla kuin pienillä paikkakunnilla. Hinnoittelu voi olla kovempaa suurissa kaupungeissa verrattuna pienempiin paikkakuntiin. Hinnoittelulla on merkittävä vaikutus mielikuvaan valokuvauspalveluista. Mikäli valokuvaaja haluaa tehdä kotikaupungissaan pitkän uran, tulee alueelliset kilpailutekijät huomioida tarkkaan jo alkumetreiltä asti. Usein tuoreella ammattilaisella on halvempi hinta, vaikka kokemukset ja taidot riittäisivätkin kilpailemaan pitkään alalla työskennelleiden kanssa.

4.4 Tutustu tapahtumapaikkaan etukäteen

Valokuvauskeikkaa suunniteltaessa yksi olennaisimmista muistettavista asioista on tutustua mahdolliseen tapahtumapaikkaan jo etukäteen. Lisäksi tulee selvittää, minkälainen valaistus paikan päällä tulee olemaan, mistä saadaan tarvittaessa sähköä ja missä voi säilyttää arvotavaroita. Nämä asiat voi myös tapahtumatuottaja selvittää etukäteen valokuvaajalle. Nämä asiat vaikuttavat muun muassa siihen, minkälaista kamerakalustoa valokuvaaja tarvitsee kuvaustilanteessa.

Valokuvaustilannetta on helpompi suunnitella, jos tiedät jo etukäteen minkälaisia rajoituksia esimerkiksi tilan puitteet tuovat. Käytännön asioiden selvittämiseen kuuluu myös pohtia tapahtumatuottajan kanssa sitä, mihin tarkoitukseen valokuvia halutaan ottaa. Yhteiset tavoitteet ja kuvattavat kohteet on äärimmäisen tärkeää määritellä jo etukäteen, jottei itse kuvaustilanteessa huomata yllättäen, ettei aika, osaaminen ja välineistö riitäkään haluttuun tulokseen. Myös työmäärä tulee arvioida huolella. On hyvä miettiä, pystyykö hoitamaan annetut tehtävät yksin vai tarvitaanko paikan päälle apuvoimia.

4.5 Ideoi tilaajan kanssa, mitä kaikkea kuvattavaa tapahtumasta voi löytää

Valokuvalle voidaan asettaa äärettömän paljon erilaisia käyttötarkoituksia tapahtumatuotannossa. Vain mielikuvitus on rajana siihen, mitä kaikkea tapahtumassa voidaan kuvata. Valokuvaa voidaan käyttää tallentamaan kaikki tapahtumassa ja tapahtumatuotannossa mukana olleet työntekijät, asiakkaat, yksityiskohdat, ohjelmanumerot, esiintyjät, tilaratkaisut, sisustukset, tarjoilut ja valmistelut. Tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan kannattaa lähteä ideoimaan tapahtumavalokuvausta jo varhaisessa vaiheessa, jolloin ideoinnille löytyy vielä aikaa ja tilaa mielessä. Jo ensimmäisten yhteydenottojen aikana kannattaa lähteä kartoittamaan, mitä kaikkea tapahtumatuotannosta halutaan tallentaa kuviksi ja miten kuvaideat voitaisiin toteuttaa.

4.6 Välineistö

Aloitteleva valokuvaaja pärjää peruskameralla, muutamalla erilaisella linssillä ja hyvällä salamalla. Sen sijaan vaativampaan kuvaukseen tarvitaan useampia erilaisia linsejä, salamavälineitä, mittareita ja muita apuvälineitä. Kuvaustilanne itsessään määrittelee jo pitkälle sen, minkälaista välineistöä kuvaukseen tarvitaan. Välineistön valintaan vaikuttavat esimerkiksi sääolot, etäisyydet, korkeuserot, mahdolliset riskit, valaistus ja kuvattavat kohteet.

Tärkeää on miettiä myös riskien varalle vaihtoehtoisia suunnitelmia, sillä tapahtumissa olosuhteet hyvin usein muuttuvat. Esimerkiksi ulkoilmatapahtumissa Suomessa etenkin sääolot voivat vaihdella merkittävästikin päivän aikana. Yksi perusmuistisäännöistä on se, että jos jotain tapahtuu tai peruuntuu, niin se tapahtuu aina kriittisimmillä hetkillä. Tämän vuoksi myös valokuvaajan tulee valmistautua mahdollisiin vastoinkäymisiin ja riskeihin omasta puolestaan ja tapahtumatuottajan myös omasta puolestaan.

Mahdollisista riskitilanteista kannattaa sopia myös tapahtumatuottajan kanssa etukäteen. Esimerkiksi kirjallisella sopimuksella voidaan selvittää molemmille osapuolille kuka on vastuussa mistäkin ja miten vastoinkäymistilanteissa tullaan toimimaan. Sekä valokuvaajan, että tapahtumatuottajan kannattaa myös miettiä

sitä, miten ongelmatilanteisiin voitaisiin valmistautua etukäteen. Käytännön työssä tämä voi tarkoittaa muun muassa varakuvaajavaihtoehtojen miettimistä ja varavarusteiden hankkimista. Lisäksi voi käydä läpi mielessään vaihtoehtoisia paikkoja mistä tarpeen tullen valokuvausvarusteita saa hankittua nopeasti lisää, esimerkiksi muita valokuvaajia ja palvelutarjoajia. Kannattaa myös miettiä sitä kuka mahdollisesti tarvittavia lisätavaroita ehtii itse tapahtumanaikana hakemaan.

Välineistön kokoon ja laatuun vaikuttavat tapahtuman suuruus ja minkälaisessa tilassa tapahtuma järjestetään. Esimerkiksi keskikokoiseen tapahtumaan, jossa yleisöä on noin 25-150 henkeä, kannattaa mukaan ottaa:

- 2 digitaalijärjestelmäkameraa
- 2 digitaalikameraa varalle
- 2 erilaista laajakulmaobjektiiivia
- 2 peruslaajakulmaobjektiiivia
- 2 perussalamaa
- 2 varasalamaa
- 2 valotusmittaria
- 3-4 virtalähdettä
- 4 ladattavaa akkua
- muistikortteja
- muistikortinlukija
- linssinpuhdistusvälineet
- jalustat ja jalustojen kiinnikkeet

Mitä suurempi tai pienempi tapahtuma on kyseessä, sitä enemmän tai vähemmän välineistöä ja varavälineistöä tarvitaan. Suuremmissa tapahtumissa valokuvaaja voi tarvita jopa omaa ministudiota, ammattitaitoista tietokonetta ja oikeanlaisia tietokoneohjelmia käyttöönsä, joiden parissa työskennellä tapahtuman aikana. Vaatimukset riippuvat myös siitä, kuinka nopeasti valokuvat tarvitaan käyttöön ja kuinka paljon erilaisia kuvia eri käyttötarkoituksiin halutaan ottaa.

Tapahtumatuottajan tulee selvittää valokuvaajalle etukäteen hyvinkin tarkkaan, minkälaisesta tapahtumasta on kyse, koska olosuhteet ja tilat määrittelevät

hyvin tarkkaan minkälaisia objektiivieja kuvaaja tarvitsee. Jos tapahtumapaikka on suuri tai kyse on ulkoilmatapahtumasta, tarvitsee kuvaaja esimerkiksi zoom - objektiivin. Lisäksi välineistön suunnittelua varten tapahtumatuottajan ja valokuvaajan tulee keskustella, minkälaisia kuvia halutaan ottaa, mitä resursseja on käytettävissä ja minkälaisiin tarkoituksiin kuvat tulevat sekä minkälaisella aikataululla kuvat on saatava käyttöön.

4.7 Muista jälkihoito ja kiitokset

Valokuvaajan ja tapahtumatuottajan ei kannatta lopettaa yhteistyötä tapahtuman päättymiseen. Jälkeenpäin on aina hyvä varmistaa, että molemmat osapuolet ovat tyytyväisiä lopputulokseen, sovitut tehtävät on saatettu molempien mielestä loppuun, halutut materiaalit on toimitettu sovitusti ja oikeassa muodossa sekä, että kuvat palvelevat tarkoitustaan.

Elektroninen toimitustapa on nykyään yleisin ja ehkä helpoin ja nopein tapa toimittaa kuvia eteenpäin. Elektroninen tai jokin muu toimitustapa sekä halutut kuvaformaattit on hyvä sopia jo etukäteen osapuolten välillä. Sen sijaan jälkeenpäin kannattaa vielä tarkistaa, että toivotut formaattit ovat toimineet ja kuvat on saatu käyttöön, mahdolliset palkat maksettu ja lainatut tai vuokratut välineet palautettu oikeisiin osoitteisiin. Monet jälkihoitoon liittyvät asiat tuntuvat monesti itsestäänselvyyksiltä, eikä niiden eteen jakseta aina tehdä mitään rankan työurakan jälkeen. Pienellä vaivannäöllä, kiitoksella, puhelinsoitolla tai sähköpostiviestillä voidaan kuitenkin varmistaa, että asiat ovat menneet oikein ja yhteistyölle on pohjaa vastaisuudessakin. Vaivaton kiitoskirje tai varmistussoitto voi olla merkittäväkin tekijä, kun tilaaja tai valokuvaaja pohtii seuraavan kerran osapuolten välistä yhteistyötä.

4.8 Muista valokuvaajan tekijänoikeudet

Perussääntönä valokuvaajan tekijänoikeuksissa on se, että valokuvien tekijänoikeudet kuuluvat valokuvaajalle. Käyttöoikeuksien saamiseksi valokuvaan käyttäjän pitää hankkia lupa tekijältä, valokuvaajalta tai näiden

oikeuksien haltijalta. Mikäli käyttöoikeudet halutaan siirtää, tulee muistaa, että tekijänoikeudet voidaan siirtää ainoastaan luonnolliselle henkilölle, ei yritykselle tai yhteisölle. Tekijänoikeudet voidaan siirtää kirjallisen sopimuksen kautta. Kuvatuilla henkilöillä ei pääsääntöisesti ole oikeuksia kuviin. Valokuvaamisessa on otettava huomioon myös respektioikeudet. Respektioikeuksilla tarkoitetaan, että valokuvaajan nimi tulee aina ilmoittaa hyvän tavan mukaisesti kuvan yhteydessä. Valokuvaajaa ei myöskään saa esittää loukkaavassa yhteydessä.

Niillä valokuvilla, jotka on luokiteltu teoskynnyksen ylittäviin valokuvateoksiin, on suoja-aikaa 70 vuotta tekijän kuolemasta. Puolestaan ne valokuvat, jotka eivät ylitä teoskynnystä, ovat suojattuja 50 vuotta valmistumisvuoden päättymisestä. Teoskynnyksen ylittäviksi valokuviksi luokitellaan kuvat, jotka ovat selvästi oman tekijänsä luovan työskentelyn omaperäinen tulos, eikä kukaan muu kykene ottamaan vastaavanlaista. Valokuvat, jotka eivät ylitä teoskynnystä, ovat sellaisia kuvia, joita kuka tahansa pystyisi ottamaan uudelleen. Näissä kuvissa ei ole mitään omaperäistä eikä itsenäistä sisältöä. Rajatapauksissa teostason määrittäminen on vaikeaa. Rajatapauksissa teostason voi määrittää ainoastaan tuomioistuin, joka voi tehdä asiasta lopullisen arvion.

Valokuvia koskevat myös taloudelliset oikeudet. Taloudellisiin oikeuksiin kuuluu, että valokuvan tekijänoikeudet omistavalla on yksinoikeus valmistaa teoksestaan kopioita ja saattaa nämä kopiot yleisön saataviin. Yleisön saataville saattamisella tarkoitetaan kuvan julkistamista, levittämistä tai muuta julkista esittämistä. Tekijänoikeuksien haltijalla on myös yksinoikeus määrätä kuvien muuttumattomuudesta, muuttamisesta ja muuntamisesta. Hän saa päättää myös yksinoikeudella esitetäänkö teos toisessa taidelajissa tai toisenlaista tekotapaa käyttäen. Lisäksi kannattaa huomioida, että myös kuvataideteoksen valokuvaaminen on kappaleen valmistamista, samoin valokuvan digitalisoiminen. Tekijänoikeudet omistavalla on myös valokuvaan levitysoikeudet. Levitysoikeudet kattaa valokuvan levittämisen myytäväksi, vuokrattavaksi, lainattavaksi tai muulla tavoin levittämisen.

Mikäli tekijänoikeudet halutaan luovuttaa eteenpäin, esimerkiksi valokuvaajalta tapahtumatuottajalle, tulee luovutus tehdä kirjallisella sopimuksella. Luovutussopimuksen tulee olla kirjallinen, allekirjoitettu ja päivitetty, mutta

muodollisiin seikkoihin ei ole olemassa säädöksiä. Sopimuksessa kannattaa määritellä muun muassa käyttötarkoitus, käyttöaika, painosmäärä, käyttöluvan alueellinen laajuus, tekijänoikeuskorvauksien suuruus sekä käyttöoikeuden siirtymishetki. Lisäksi sopimuksessa tulee määritellä luovutetaanko sopimuksella yksinomaisen oikeus vai ei yksinomaisen oikeus.

Teosta ei saa muuttaa luovutuksen jälkeen, eikä myöskään luovuttaa kolmannelle osapuolelle, ellei asiasta ole erikseen sovittu.

Suomen valokuvajärjestöjen keskusliitto Finnfoto tiivistää [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan) valokuvauksen tekijänoikeudet seuraaviin ytimekkäisiin 10 muistisääntöön:

1. Pyydä aina lupa valokuvaajalta kuvan käyttöön
2. Sovi etukäteen valokuvaajan kanssa, mikä on kuvien käyttötarkoitus.
3. Käytä ainoastaan kuvia, joiden tekijä on tiedossa. Älä käytä kuvia, jos et saa selville kuvien tekijää. Kuvien käyttöön tarvitaan aina lupa tekijänoikeuksien haltijalta.
4. Lisää kuvan yhteyteen aina tekijän nimi
5. Kuvaa ei saa muokata, leikata tai rajata ilman tekijän lupaa.
6. Muista huomioida mahdollisten kolmansien osapuolien oikeudet, mikäli heillä on käyttö- tai levitysoikeudet kuviin. Tarvitset myös heiltä luvan.
7. Kukaan muu ei voi luvata käyttöoikeuksia, kuin valokuvaaja itse.
8. Valokuvaajalle tulee lähettää kopio julkaisusta, missä kuvaa on käytetty.
9. Varmista ennen kuvan käyttöä, ettei kuvan käyttöoikeuksissa tai käyttökorvauksissa ole mitään epäselvää kenellekään sopijaosapuolelle.
10. Kunnioita valokuvaajan tekijänoikeuksia

4.9 Markkinoida osaamistasi

Tapahtumat ovat valokuvaajalle herkullinen tilaisuus tavata uusia potentiaalisia asiakkaita. Monet tapahtumat tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden verkostoitumiseen, yhteistyökumppaneiden löytämiseen ja alan ammattilaisiin tutustumiseen. Hyvistä verkostoitumismahdollisuuksista huolimatta on tärkeää muistaa keskittyä kuitenkin pääasiassa itse valokuvaukseen, eikä markkinoida itseään liikaa. Oli kyse sitten toimeksiantajasta tai uusista potentiaalisista

asiakkaista, hyvät vuorovaikutustaidot ovat avainasemassa asiakassuhteen säilymiseen. Mitä enemmän panostetaan asiakkaiden, heidän tavoitteiden ja palveluiden tuntemiseen, sitä paremmin oma työpanos osataan räätälöidä onnistuneesti asiakkaan näköiseksi. Aito innostus ja mielenkiinto asiakkaiden tuntemiseen ovat osa ammattitaitoista markkinointia. Sen sijaan, että rajoitetulla budjetilla lähdetään panostamaan ainoastaan tiedottamiseen ja mainoksiin, voidaan uusia asiakkaita ja työkokemusta lähteä hakemaan suoraan sieltä, missä ihmiset muutenkin kokoontuvat.

Valokuvaajan on hyvä pitää mukanaan jatkuvasti jonkinlaista portfoliota tai näyttömateriaalia omasta osaamisestaan. Portfoliota voi pitää mukana esimerkiksi muistitikulla tai kannettavalla tietokoneella. Koskaan ei voi tietää, missä ja milloin tapaa seuraavan potentiaalisen asiakkaan. Portfoliolla voidaan näyttää minkälaisia ja kuinka laadukkaita kuvia valokuvaaja osaa ottaa. Portfoliossa kuvat kannattaa kategorisoida esimerkiksi erilaisten tapahtumien mukaan, kuten konsertit, festivaalit, yksityistilaisuudet, lastentapahtumat, tuotekuvat ja niin edelleen. Näin erilaisiin tarkoituksiin otetut kuvat ovat helposti esiteltävissä yllättävissäkin tilanteissa.

Portfoliossa voi esitellä myös flyereita, julisteita ja muunlaista markkinointimateriaalia. Monipuolinen tarjonta erityyillisistä mahdollisuuksista viestii asiakkaalle luovuudesta ja idearikkaudesta. Portfolioon kannattaa karsia ainoastaan parhaimmat ja selkeimmät tuotokset. Laadukkaat kuvat kertovat kuvaajan ammattitaidosta, täsmällisyydestä ja organisointitaidoista.

Omaa osaamista esille tuodessa viestinnälliset taidot ovat tärkeällä sijalla. Valokuvaaja on viestinnän ammattilainen, jolloin on tärkeää ylläpitää vuorovaikutustaitojen lisäksi myös sähköisen viestinnän taitoja. Ammattitasoisesta viestinnästä kertovat päivitetyt, huolella suunnitellut, mielenkiintoa herättävät www-sivut. Nykyään www-sivut ovat juuri se olennaisin tiedonlähde asiakkaille, josta he hakevat lisätietoja flyerien ja mainoksien lisäksi. Www-sivuille voi laittaa laajemmin näytille omia taidonnäytteitä, infoa valokuvauspalveluista ja hinnoittelusta. Perustiedot tulee olla helposti löydettävissä www-sivuilla, mieluiten muutaman hiiren napautuksen takana. Hyvin organisoidut, hyvännäköiset ja helppokäyttöiset www-sivut kertovat

valokuvaajan organisointitaidoista ja visuaalisista taidoista. Myös sähköpostiviestien ulkonäköön, kielenkäyttöön ja vastausnopeuteen tulee kiinnittää huomiota.

Uusia työmahdollisuuksia etsiessä kannattaa harkita vapaaehtoistyötä. Joskus vapaaehtoistyö poikii uusia asiakkaita ja näin ollen pitemmällä tähtäimellä myös lisää rahaa. Toisaalta kaikki työkeikat eivät aina onnistu. Vapaaehtoistyö voi kuitenkin olla erinomainen keino levittää kohderyhmille tietoa omasta osaamisesta. Parhaimmillaan vapaaehtoistyö tapahtumissa voi ajansaatossa tuoda suurtakin taloudellista hyötyä.

Vapaaehtoistyönä voisi esimerkiksi tehdä sellaisia kuvauskeikkoja, mistä tapahtuma saa oheistuotteena suoraan tuloja asiakkailta, esimerkiksi ”red carpet” tyyllisellä muistokuvien myymisellä. Näin kuvaaja voi saada lisää näkyvyyttä ja tapahtumanjärjestäjiä vakuutettua, että valokuvauksella voidaan tehdä rahaa myös suoraan tapahtuman aikana. Lisäksi valokuvaaja saa lisää työkokemusta erilaisista tapahtumista ja kuvia portfolioonsa, mikä on aina eteenpäin työuralla.

Valokuvaaja voi osallistua tapahtumaan myös sponsorina. Jos tapahtumalla ei ole varaa maksaa palkkaa valokuvaajalle, voidaan työpanos korvata esimerkiksi näyttävällä mainostilalla tapahtumapaikalla tai muuna markkinoinnin kanavana. Sponsorointi hyvin suunniteltuna ja toteutettuna voi olla hyvin tuottoisa teko valokuvaajalle. Vaikka rahaa ei virtaakaan, sponsorointi on hyvä keino hankkia uusia asiakkaita.

4.10 Positiivisella asenteella pysyvät asiakassuhteet

Positiivinen asenne on henkireikä työkiireen keskellä. Oman kokemukseni mukaan valokuvaaminen vaatii hetkessä elämisen taitoa. Hetkeen heittäytyminen, lapsellinen luottamus onnekkaiden hetkien vastaan tulemiseen ja rentoutuminen ihmisten seurassa onnistuu, jos kuvaaja on jo etukäteen harkinnut ja suunnitellut kuvaustoimenpiteet. Positiivisen asenteen ylläpitäminen vaatii sitä, että kuvaaja tuntee omat henkiset voimavaransa.

Jos nauttii työnteosta, se näkyy myös ulospäin. Positiivinen asenne näkyy myös valokuvissa. Tapahtumavalokuvaajalta vaaditaan siis luonnetta ja rohkeutta olla oma rento itsensä kaikenlaisten ihmisten seurassa. Jos valokuvaajalle ei ole luontevaa olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja tavoitteena on ainoastaan suorittaa annettu työ nopeasti ja helpoimman kautta, kuvaaja ei jätä itsestään hyvää mielikuvaa. Hyvästä valokuvaajasta näkee ulospäin, että hän viihtyy työssään ja tapahtumassa olevien ihmisten parissa. Hyväntuulisuus, rentous ja innostunut asenne jää ihmisten mieleen, jolloin on todennäköistä, että valokuvaaja halutaan palkata työhön uudelleen ja häntä suositellaan luultavasti muillekin.

4.11 Lähteet

Folsom, William B. & Goodridge, James P 2009. Event Photography Handbook: How to Make Money Photographing Award Ceremonies. New York: Amherst Media.

Hoivala, Harri 2003. Kulttuurin markkinointi ja tuotteistaminen – Kamppailu markkinoinnin oikeutuksesta. Teoksessa Niinikoski, Marja-Liisa & Sibelius, Kaisa (toim.). Kulttuuribusiness (1.painos). Vantaa: WSOY.

Internet lähteet

Finnfoto 2009. ”tekijänoikeuslauseke.doc”. Viitattu 6.11.2009.

<http://www.finnfoto.fi/lomakkeet>

Kuvasto Ry 2009. Viitattu 6.11.2009

<http://www.kuvastory.fi/index.php?cat=3&lang=fi>

Julkaisemattomat lähteet

Kilponen, Katja-Maaria 2009. Ammattivalokuvaajan teemahaastattelu

Aivoriihi 2009. Harrastajavalokuvaajien aivoriihi tapahtumavalokuvauksesta.

5 ARVIOINTI

Työni aiheena oli tapahtumavalokuvauksen ohjeistuksen laatiminen. Aihe on hyvin tekijänsä näköinen, sillä valokuvaus on kulkenut osana opiskelujani ja elämäni aina. Valokuvaus ja tapahtumatuotanto olivat luonnollisia teemojen valintoja, sillä näistä kahdesta aihealueesta minulta löytyy aikaisempaa työoppimiskokemusta kulttuurituotannon koulutuksessani. Aiheelle oli myös luonteva tarve toimeksiantajan puolelta. Toimeksiantajana on mediatuotantoalan ja valokuvauspalveluja tarjoava toiminimi Valonation.

Toimeksiantajan palveluihin ei kuulu ainoastaan tapahtumavalokuvaus, mutta keskityn kuitenkin opinnäytetyössäni rajaamaan aiheen ainoastaan tapahtumavalokuvaukseen. Syynä tähän rajaukseen on se, että kun opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa ideoimme aihetta yhdessä toimeksiantajan kanssa, keskustelussamme tuli esille nimenomaan tapahtumavalokuvaukseen liittyviä haasteita ja ongelmia. Aiheen valintaan vaikutti varmasti myös se, että sekä minulta itseltäni, että toimeksiantajalta löytyy runsaasti työkokemusta tapahtumista, sekä kameran takaa että tuotannolliselta puolelta.

Opinnäytetyösuunnitelmassa asetin tavoitteeksi kartoittaa, mitä kaikkea tulee ottaa huomioon tapahtumien valokuvauksessa. Kartoitus onnistui hyvin ja vastaukseksi tähän tavoitteeseen syntyi ohjeistus. Ohjeistuksessa käsittelen valokuvaajan ammatillisesta näkökulmasta niitä asioita, mitkä on tärkeä huomioida tapahtumavalokuvaamisessa. Lähestyin aihetta myös tapahtumatuottajan näkökulmasta huomioiden esimerkiksi suunnitteluvaiheen tärkeyden, aikataululliset, tekijänoikeudelliset ja sopimukselliset asiat. Lisäksi arvioin hinnoittelua, markkinoinnillista potentiaalia, käytännön ratkaisujen miettimistä sekä verkostoitumisen mahdollisuuksia molempien näkökulmista. Nämä ovat tärkeitä asioita yhteistyön sujuvuuden kannalta sekä valokuvaajan, että tapahtumatuottajan ammatillisesta perspektiivistä.

Ohjeistuksessa syvennyin kertomaan erityisesti käytännönläheisistä tapahtumavalokuvaukseen liittyvistä asioista. Toin esille konkreettisia kehitysideoita, miten edistää uraa ja tunnettavuutta valokuvaajana tapahtumavalokuvauksen kautta. Tunnettavuuden luominen ja näkyvyyden

lisääminen kuuluvat myös toimeksiantajan Valonationin liikesuunnitelmallisiin tavoitteisiin. Ohjeistus siis tarjoaa ratkaisuehdotuksia myös toimeksiantajan tavoitteisiin. Valonationin perustehtäviin kuuluu tärkeiden tilanteiden dokumentointi asiakkaille. Ohjeistuksessa käsittelen sitä, miten hyvät asiakassuhteet pidetään yllä.

5.1 Menetelmien arviointi

Ohjeistus syntyi lähdekirjallisuuden, aivoriihen sekä teemahaastattelun esille nostattamista aiheista. Hyvän lähdekirjallisuuden löytäminen toi mukanaan suurempia haasteita kuin olin olettanut. Tapahtumavalokuvauksen käsite ilmeni melko määräämättömäksi, vaikka sitä melko yleisesti käytännössä käytetään. Tämän takia lähdin aukaisemaan termiä dokumentaarisen valokuvauksen kautta, joka on hieman vakiintuneempi käsite valokuvauksessa. Varsinaisesta tapahtumavalokuvauksesta on tässä tutkimuksessa käytetty yhtä pääteosta, joka löytyi englanninkielisenä.

Tämä vaikuttaa ohjeistuksen sisällön laatuun ja ainoastaan yhden varsinaisen tapahtumavalokuvauksen lähteen käyttäminen ohjeistuksen laatimisessa syö varmasti ohjeistuksen laadun uskottavuutta. Tutkimuksen luonteen ollessa kuitenkin toiminnallinen, koen että käyttämälläni rinnakkaisilla menetelmillä eli aivoriihellä ja teemahaastattelulla pystyn vahvasti tukemaan johtopäätöksiäni, joita olen produktissa ottanut huomioon.

Aivoriihen tuotokset olivat harrastajavalokuvalähtöisiä ja tapahtumatyyppien kenttä rajallinen. Kuitenkin tämän menetelmän avulla nousseet asiat ilmenivät hyvin hyödyllisiksi ja tukivat pitkälle samoja aiheita, mitä löytyi kirjallisuuden ja teemahaastattelun avulla. Aivoriihen tuotoksista tutkimuksen ulkopuolelle jäivät aiheet, jotka erityisesti liittyivät vain yhdentyypisiin tapahtumiin, tässä tapauksessa häätapahtumiin. Aivoriihen tuotoksista tutkimukseen mukaan otettiin siis vain aiheet, jotka olivat yleistettävissä erityyppisiin tapahtumiin ja niiden valokuvaamiseen. Teemahaastattelun tein haastatellen ammattivalokuvaajaa ja samalla työni toimeksiantajaa ja tätä kautta löytyi paljon konkreettiseen ja monipuoliseen työkokemukseen perustuvaa ymmärrystä

tapahtumavalokuvauksesta. Koenkin, että teemahaastattelun rooli tässä työssä on merkittävä, sillä se luo rungon oppaalle, jota lopulta pystyn tukemaan kirjallisuuden ja aivoriihen avulla. Kokonaisuutena näiden menetelmien avulla löytyi konkreettisia asioita, joita kannattaa huomioida käytännön tapahtumavalokuvakseen. Näillä eri menetelmillä löytyi toisiaan tukevia aihepiirejä, mikä kovasti helpotti itse produktin sisällön kokoamista. Uskon, että näistä keräämistäni ohjeista on paljon käytännönläheistä hyötyä toimeksiantajan työelämään.

5.2 Ohjeistuksen laatimisen haasteet ja ongelmat

Oma haasteensa tapahtumavalokuvauksen oppaan laatimisessa oli sen sisällön rajaaminen. Tarkoituksena ei ollut laatia valokuvauksen opasta, jossa käsitellään kaikki mahdolliset asiat kameran käytöstä objektiivien ja välineistön käyttöopastukseen. Oppaan tarkoituksena ei myöskään ollut ohjeistaa, miten otetaan hyviä valokuvia tai määritellä, minkälainen on laadukas valokuva. Sen sijaan ohjeistuksen päätarkoitus oli selventää nimenomaan niitä käytännön asioita, jotka ovat tärkeitä huomioon otettavia seikkoja tapahtumavalokuvaamisessa valokuvaajan ja tapahtumatuottajan näkökulmasta. Esimerkkinä mainittakoon sopimuksen laatimisen, tekijänoikeuksien välineistön määrän, ajan ja suunnittelun huomioon ottamisen. Sekä valokuvaajalla, että tapahtumatuottajalla on hyvin erilaiset lähtökohdat yhteistyöhön. Siksi näiden kahden osapuolen yhteisten tavoitteiden määrittelemisen osoittautui haastavaksi, mutta toisaalta myös sitä tärkeämmäksi aiheeksi.

Opinnäytetyösuunnitelmassa toin itse tutkimuskysymyksen rinnalle esille myös ulkoasullisia sivutavoitteita, kuten ohjeistuksen ytimekkyyden, helppolukuisuuden sekä yksinkertaisuuden. Tässä varsinaisessa opinnäytetyössäni olen kuitenkin ensisijaisesti keskittynyt ohjeistuksen sisällön laatimiseen. Seuraava askel olisikin muokata tämä syntynyt sisältö ulkoisesti hyvän oppaan näköiseksi. Oppaasta tulisi tehdä helposti lähestyttävä ja tärkeää olisi ottaa huomioon se, että opas olisi jaettavissa sekä sähköisesti, että fyysisesti ja että ulkomuoto tukisi molempia julkaisutapoja. Lisäksi varsinainen opas voisi sisällön tukena sisältää valokuvanäytteitä tapahtumavalokuvauksesta.

Työn tärkeimpiä tavoitteita oli löytää ratkaisuja tapahtumavalokuvaajan ja tapahtumatuottajan välisen yhteistyön sujuvuuden edistämiseen. Mielestäni tämä tavoite onnistui, koska arvioin työn merkityksen ja tarpeellisuuden toteutuneen sen konkreettisuuden ja tietomäärän perusteella. Lisäksi opinnäytetyön tarkoitus oli tuoda omaa kulttuurituotannollista ammattitaitoa esille. Tapahtumavalokuvauksen ohjeistus on tärkeä työkalu kulttuurituottajan työvälineisiin. Ohjeistuksen laatimisprosessissa syntyneiden tuloksien pohjalta voin kehittää oman ammattikuvani ja valokuvaajien välistä yhteistyötä. Prosessin aikana minulle on kehittynyt hyvä tapahtumavalokuvauksen tuntemus ja innostus hyödyntää valokuvia tulevassa työelämässä mahdollisimman monipuolisesti ja tehokkaasti. Valokuvaajan hyödyntäminen eri tapahtumatuotannon vaiheissa tulee ehdottomasti olemaan tärkeä osa ammatillista identiteettiäni ja kulttuurituottajan työelämän arkea.

LÄHTEET

Folsom, William B. & Goodridge, James P 2009. Event Photography Handbook: How to Make Money Photographing Award Ceremonies. New York: Amherst Media.

Harisalo, Risto 1988. Aivorihi ideointitekniikkana ja sen johdannaiset: raportti luovan työskentelyn tekniikoista kunnallishallinnossa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Hirsijärvi, Sirkka & Helena Hurme 2006. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö (4. painos). Helsinki: Yliopistopaino.

Hoivala, Harri 2003. Kulttuurin markkinointi ja tuotteistaminen - Kamppailu markkinoinnin oikeutuksesta. Teoksessa Niinikoski, Marja-Liisa & Sibelius, Kaisa (toim.). Kulttuuribusiness (1.painos). Vantaa: WSOY.

Rauhamaa, Raisa 1997. Julkisuus ja taide. Miten valokuva teki Jorma Uotisesta tähden. Teoksessa Helavuori, Hanna-Leena & Kukkonen, Jukka & Raatikainen, Riitta & Vuorenmaa Tuomo-Juhani. Valokuvan tanssi. Oulu: Kustannus Pohjoinen.

Rothstein, Arthur 1986. Documentary Photography. Stonehamn MA: Butterworth Publishers.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Internet lähteet

Finnfoto 2009. "tekijänoikeuslauseke.doc". Viitattu 6.11.2009.
[http:// www.finnfoto.fi/lomakkeet](http://www.finnfoto.fi/lomakkeet)

Kuvasto Ry 2009. Viitattu 6.11.2009.
<http://www.kuvastory.fi/index.php?cat=3&lang=fi> 6.11.2009

Profoto Company. Viitattu 6.11.2009.
<http://www.profotos.com/education/referencedesk/glossary/glossarycthrud.shtm>

Saukonpää, Katri 2006. Kuvan viesti - Kuvan lukemisen ja kirjoittamisen taito. Visuaalisen suunnittelun suuntautumisvaihtoehto. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelman tutkintotyö.
<https://oa.doria.fi/dspace/bitstream/10024/5210/1/TMP.objres.378.pdf>

Julkaisemattomat lähteet

Kilponen, Katja-Maaria 2009a. Teemahaastattelu.

Kilponen, Katja-Maaria 2009b. Valonation Liiketoimintasuunnitelma.

Liite 1.

HAASTATTELUKYSYMYKSET AMMATTIVALOKUVAAJALLE

- Katja-Maaria Kilposelle

1. Mitä kokemusta sinulla on tapahtumavalokuvauksesta?
2. Mikä merkitys sinun mielestäsi on ammattimaisesti otetuilla valokuvilla tapahtumien tuottamisessa?
3. Mitä ammattimainen valokuvaus vaatii?
4. Miten tapahtumatuottajan ja valokuvaajan välistä yhteistyötä voisi parantaa?
5. Hyviä / huonoja kokemuksia tapahtumavalokuvauksesta?
6. Mikä tapahtumavalokuvauksessa on haasteellista?
7. Mitä tulisi huomioida tapahtumavalokuvaustyössä:
 - a. suunnitteluvaiheessa?
 - b. kuvaustilanteessa?
 - c. jälkeen päin?
8. Millaista luonnetta tapahtumavalokuvaajalta vaaditaan?
9. Mitä markkinollista merkitystä mielestäsi valokuvilla on tapahtumatuotantossa?
10. Arvioi ohjeistuksen hyöty toiminnallesi.